

TÄYTTÄ ELÄMÄÄ

Päiväkoti Sohvilan
Varhaiskasvatus-
suunnitelma

26.03.2007

SOHVILAN PÄIVÄKODIN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA (VASU)

SISÄLLYSLUETTELO:

1. "Päiväkotimme Sohvila", johdanto.....	2
2. Arvot, tärkeät asiat, jotka ohjaavat työtämme.....	4
Luottamus.....	4
Kasvatuskumppanuus.....	4
Hyvinvointi ja turvallisuus.....	5
Perushoidosta oppimiseen.....	6
Erilaisuus on rikkautta.....	7
Lapset ensin.....	8
Sohvilan estetiikka.....	8
Traditiot ja yhteisöllisyys.....	9
3. Lapsen tapa toimia.....	11
"Olipa kerran", kielen merkitys varhaiskasvatuksessa.....	11
"Vierivä kivi ei sammaloidu", liikkuminen ja terveys.....	12
"Taide on totta", taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen.....	13
"Kysyvä ei tieltä eksy", tutkiminen.....	15
"Leikisti", leikkiminen.....	16
"Oikeesti", lapset työssä.....	17
"Minä + sinä = me", vuorovaikutus ja tunteet.....	18
"Oppimisen ilo", esiopetuksen erityispiirteitä.....	20
4. Miten kehitämme ja arvioimme työtämme ?.....	23
5. Liitteet	
Lapsen esiopetuksen suunnitelma (leops)	
Esiopetuksen osallistumistodistus	
Lähikoulujen (Käpylän ja Koskelan peruskoulun sekä Yhtenäiskoulun) kanssa tehtävä yhteistoimintasuunnitelma	
VASUn kuvat ja kuvatekstit	

1. ”PÄIVÄKOTIMME SOHVILA”

Johdanto

Luet Sohvilan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa, joka on syntynyt lapsia ja vanhempia haastattelemalla, vanhempainilloissa keskustelemalla ja kirjaamalla ylös henkilökunnan keskustelua siitä, millainen päiväkotikoti Sohvila on.

Sohvila sijaitsee Käpylässä, hyvien liikenneyhteyksien varrella, osoitteessa Sofianlehdonkatu 10. Päiväkotimme on kotoisa puutalo, jossa on oma turvallinen piha.

Sohvila on Mannerheimin Lastensuojeluliiton Helsingin yhdistys Ry:n päiväkotikoti. Toimimme ostopalveluperiaatteella, mikä merkitsee, että Helsingin kaupunki ostaa päivähoitopaikat yhdistykseltä. Lapset valitaan yhteistyössä alueen muiden päiväkotien kanssa kunnallisten päivähoitohakemusten perusteella. Aukioloaika ja hoitomaksut määräytyvät kunnallisten sopimusten mukaan.

Sohvilassa on noin neljäkymmentä 1-7- vuotiasta lasta. Lapset olemme jakaneet iän perusteella kolmeen pienryhmään, Unikoihin, Auringonkukkiin ja Eskareihin. Henkilökuntaamme kuuluu kahdeksan koulutettua, innostunutta ja työhönsä sitoutunutta työntekijää. Henkilökuntamme koostuu kahdesta lastentarhanopettajasta, joista toinen on johtaja, neljästä lastenhoitajasta, päiväkotiapulaisesta ja keittäjästä. Olemme pitkään yhdessä töitä tehnyt tiimi, jolla on hyvä yhteishenki.

Päiväkodissamme näkyy lasten käden jälki, kuuluu aktiivisten toimijoiden hyöriä ja tuntuu tekemisen meininkiä. Erilaisille toiminnoille on oma tilansa, jossa esillä olevat materiaalit ja välineet ohjaavat ja aktivoivat lasta. Lapsille tärkeintä on leikki, jota aikuisten järjestämä toiminta tukee ja tuo oman sisältönsä. Sohvila on paikka, jossa lapset ystävystyvät, perheet tutustuvat toisiinsa ja yhteistyössä päiväkodin aikuisten kanssa syntyy yhteisö, joka kannattelee myös päiväkodin ulkopuolella. Yhteistyötä perheiden kanssa tehdään paljon erilaisilla tavoilla.

Varhaiskasvatussuunnitelmamme kertoo tavastamme toimia lasten ja perheiden kanssa sekä arvoista, jotka ohjaavat kasvatustyötämme. Yksi tärkeistä arvoistamme on ehyen ja turvallisen varhaislapsuuden tukeminen. Tämä ajatus näkyy suunnitelmasamme siten, että lapsi kasvaessaan siirtyy joustavasti pienryhmästä toiseen viettäen

viimeisen, tärkeän, vuotensa esiopetusryhmässä ennen tulevaan kouluunsa siirtymistä. Koulun aloituksen jälkeenkin lapsi ja perhe ovat tervetulleita vuotuisen Taiteideniltaan tapaamaan tuttuja ja vaihtamaan kuulumisia. Esiopetusikäisten lasten suunnitelma on luettavissa osana varhaiskasvatussuunnitelmaamme ja erityisesti osiossa ”Oppimisen ilo”, jossa kuvataan esiopetuksen erityispiirteitä Sohvilassa. Turvallista kasvua tukee myös se, että lapsi saa mahdollisesti tarvitsemansa erityisen tuen omassa tutussa ryhmässään. ”Eriaisuus on rikkautta” osiossa kuvataan päiväkotimme erityisjärjestelyjä ja ”Hyvinvointi ja turvallisuus”- osiossa kerrotaan esiopetuksen oppilashuollosta.

Varhaiskasvatussuunnitelmamme tekoprosessi on kestänyt pari vuotta. Yhteisiin, mielenkiintoisiin keskusteluihin ja pohdintoihin on osallistunut vakituisen henkilökunnan lisäksi joukko sijaisia, joiden nimet olemme maininneet suluissa.

Helsingissä 23.3.2007

Aila Holopainen

Tuula Leino

Anne Lilja

Päivi Friberg

Barbro Laitinen

Tiina Tuulio (Karoliina

Suonpää)

Riikka Snellman (Maija

Mylläri, Annina Autio)

Kirsi Parviainen

2. ARVOT, TÄRKEÄT ASIAT, JOTKA OHJAAVAT TYÖTÄMME

LUOTTAMUS

Luottamus ja avoimuus kanssakäymisessä lasten, vanhempien ja yhteistyökumppaneiden kanssa on kaiken toimintamme perusta. Ovimme ovat aina avoinna, vanhemmat lapsiensa kanssa ovat aina tervetulleita tutustumaan päiväkotimme ja toimintatavoihimme.

KASVATUSKUMPPANUUS

Kasvatuskumppanuus alkaa siitä, kun vanhempi lapsineen tulee tutustumaan päiväkotiin etsiessään juuri heidän perheelleen sopivinta hoitopaikkaa. Ensimmäiset tärkeät havainnot ja kysymykset tehdään jo silloin. Kun lasten valinta on suoritettu, kutsumme uudet, tulevat perheet vanhempainiltaan hyvissä ajoin ennen lapsen päiväkotielämän alkua, vanhemmat saavat samalla mahdollisuuden tutustua ennakkoon päiväkotiin ja kasvattajiin. Näin heidän on helpompi auttaa ja tukea omaa lastaan päiväkotielämän ensimmäisinä päivinä, jolloin vanhemmat kutsutaan mukaan elämään päiväkodin arkea yhdessä lapsensa kanssa. Hyvä aloitus, jossa varataan aikaa tutustumiselle ja keskustelulle lisää luottamuksen tunnetta uudessa, monenlaisia tunteita herättävässä tilanteessa.

Lapselle on merkityksellistä, että hänelle tärkeät aikuiset yhdessä keskustellen löytävät yhteisesti hyväksyttävän tavan elää arkea lapsen kanssa ja tukea lasta hänen kasvamisessaan. Kasvatuskumppanuus koostuu molemminpuolisista kysymyksistä, sopimuksista, tärkeistä asioista tiedottamisista, spontaaneista keskusteluista tai etukäteen sovitusta kasvat keskusteluista kahvikupin äärellä. Teemme jokaiselle lapselle yhdessä vanhempien kanssa keskustellen lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelman (lapsen vasu), jota tarkistellaan vuosittain lapsen kasvaessa ja kehittyessä. 3-vuotiaana ja 5-vuotiaana on lapsella neuvolatarkastus, johon vanhempi vie halutessaan mukanaan päiväkodin näkemyksen lapsen kasvusta ja kehityksestä ryhmän jäsenenä. Esi-kouluvuonna laadimme vanhempien ja lapsen kanssa lapsen oman esiopetussuunnitelman (leops), jossa pohditaan tulevaa muutosta päiväkotilapsesta koululaiseksi ja haasteita, joita se tuo tullessaan koko perheelle.

Työmme perusta on avoin, myönteinen ja joustava ilmapiiri, jossa lapsilla ja vanhemmilla yhdessä päiväkodin aikuisten kanssa on mahdollisuus olla osallisina toimintaan ja vaikuttaa asioiden kulkuun. Lapsi voi sitä paremmin, mitä tietoisemmin vanhemmilla ja päiväkodin aikuisilla on yhteinen tavoite tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista.

HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS

Otamme lasten iän ja kehitystason huomioon toiminnassamme päiväkodin sisällä, pi-haleikeissä ja retkillä liikuttaessa. Lapsen turvallisuudentunne syntyy selkeistä säännöistä sekä tuttujen, turvallisten päiväkodin aikuisten läsnäolosta ja huolenpidosta. Jotta huolenpito onnistuu, tarvitaan riittävä määrä päiväkodin aikuisia, joita sijaiset tarvittaessa täydentävät.

Lapsen terveyttä vaalitaan huolehtimalla riittävästä levosta, ulkoilusta ja liikunnasta sekä monipuolisesta ravinnosta. Sohvilan ruokahetket, kaikkien lasten yhteinen aamupala ja ryhmien lounas ja välipala, luovat yhteenkuuluvuudentunnetta. Oman keittiön hyvästä ruuasta nautitaan yhdessä samalla, kun keskustellaan ja opitaan toisen huomioonottamista ja hyviä tapoja.

Lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi, teemme yhteistyötä vanhempien, sekä vanhempien luvalla: neuvolan, kiertävän erityislastentarhanopettajan, perhetyöntekijöiden ja lapsen tulevan koulun kanssa. Esiopetuksen oppilashuolto on yhteistyötä sosiaali-, opetus-, ja terveystoimen sekä tarvittaessa muiden tahojen kanssa. Oppilashuoltotyö perustuu luottamuksellisuuteen ja sen tarkoituksena on luoda edellytykset lapsen hyvälle kasvuille ja oppimiselle viimeisenä päiväkotivuotena ja siirtymävaiheessa koulunkäynnin alkaessa. Oppilashuollon tehtävänä on lisätä sekä esiopetusikäisten ryhmän, että kunkin lapsen hyvinvointia yhteistyössä perheiden kanssa. Tähän työhön päiväkodin kasvattajayhteisö saa tukea alueelliselta erityisopettajalta, jonka kanssa keskustellen punnitaan kunkin kouluunlähtijän erityisiä tarpeita ja varmistetaan mahdollisten tukitoimien jatkuminen siirtymävaiheessa. Esiopetuksen oppilashuoltotyötä kehittää päivähoiton moniammatillinen asiantuntijaryhmä, joka tekee yhteistyötä alueen koulujen oppilashuoltoryhmien kanssa.

Päiväkodin sisätilojen ja pihan turvallisuudesta huolehdimme yhdessä päiväkodin aikuisten, vanhempien sekä Kumpulan kiinteistöyhtiön kanssa. Päiväkodilla on oma turvallisuussuunnitelma ja henkilökunta on saanut ensiapukoulutusta. Erityistilanteiden varalle, esim. jos lapsi karkaa, lapsi sairastuu kesken päivän tai lapselle sattuu tapaturma, on omat selkeät suunnitelmansa, jotka ohjaavat toimintaamme. Tiedottaminen vanhemmille kyseisissä tilanteissa on erityisen tärkeää. Lasten turvallisuudentunnetta lisää myös se, että päiväkodissa on aamulla vastassa ja iltapäivällä kotiin lähettämässä lapselle tuttu aikuinen.

PERUSHOIDOSTA OPPIMISEEN

1-2-vuotiaiden arki koostuu toistuvista ja joustavista perushoidon rutiineista sekä leikeistä pienessä ja kotoisassa Unikoiden ryhmässä. Arki on leppoisaa ja kiireetöntä, hoivaa sekä kasvatusta. Pieniä lapsia varten suunniteltu tila liikkumaan ja leikkimään innostavine materiaaleineen aktivoi lasta ja tutun aikuisen läsnäolo luo turvallisuuden tunnetta. Pienessä, oman ikäisten ryhmässä, lapsen ei tarvitse pystyä enempään, kuin ikä antaa myöten. 3-4-vuotiaana lapsi siirtyy Auringonkukkien ryhmään, jossa kavereiden määrä, vastuu itsestä ja vapaus valita lisääntyvät. Isommille lapsille suunnitellut tilat kiehtovine materiaaleineen ja leikkimahdollisuuksineen innostavat lasta kokeilemaan ja oppimaan kavereiden kanssa ja aikuisen ohjaamana uusia asioita. Saman perheen eri-ikäiset sisarukset voivat olla osan päivää omassa pienryhmässään ja osan päivää yhteisissä ulkoilu-, leikki- ja ruokailutilanteissa.

Viimeiseksi, tärkeäksi, vuodeksi kouluunlähtijät kokoontuvat Eskariin, jossa toimitaan luontevasti osana muuta päiväkotia ja samalla avallaan ovia tulevaan koulumaailmaan. Lapsi tulee yhä tietoisemmaksi omasta itsestään, omista taidoistaan ja oppimisestaan ja hän siirtyy yhteistyössä perheen kanssa kannatellen, tulevaan kouluunsa.

Noin vuoden vanhana, aloittaessaan päiväkodissa, lapsella on jo paljon erilaisia oppimiskokemuksia, jotka ovat syntyneet perheen kanssa vuorovaikutuksessa. Iän ja kokemusten myötä tiedot ja taidot karttuvat ja lapsi oppii erilaisia asioita itsestään ja ym-

päröivästä maailmasta ja hän liittää niitä aiemmin oppimaansa. Varttumisen myötä lapsen toimintaympäristö laajenee päiväkodin lähiympäristöön ja koko kotikaupungin alueelle. Kasvaminen ja oppiminen koostuvat mielikuvituksesta, tunteista, elämyksistä, kokeiluista, pohdinnasta, leikeistä, keskusteluista ja väittelyistä. Oppimaan oppimisen valmiuksien kehittyminen edellyttää vapautta tutkia ja yrittää, erehtyä ja korjata erehdyksiä vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa.

ERILAISUUS ON RIKKAUTTA

Jokainen perhe tuo tullessaan oman historiansa, oman kulttuurinsa, oman tapansa elää. Elämme moniarvoisessa ja monikulttuurisessa maailmassa. Jokainen lapsi on erilainen, oma ainutlaatuinen itsensä. Lapsilla on monenlaisia vahvuuksia ja erilaisia tuen tarpeita. Kaikki lapset tarvitsevat tukea joskus, toinen enemmän, toinen vähemmän. Yhdessä vanhempien kanssa teemme lapsen oman varhaiskasvatussuunnitelman (lapsen vasu), jossa yhdessä pohditaan lapsen kasvua ja kehitystä niin kotona, kuin päiväkodissakin. Yhdessä keskustellen kartoitamme lapsen vahvuudet ja erityisosaamisen, kiinnostuksen kohteet ja mahdollisen erityisen tuen tarpeen. Yhdessä sovitut asiat kirjataan lapsen omaan vasuun. Erityisen tuen tarpeen voi huomata myös neuvolan työntekijä vuosittaisilla neuvolakäynneillä. Lapsi voi tarvita tukea esimerkiksi liikkumisessaan, motoristen taitojen harjaannuttamisessa, sosiaalisissa suhteissaan ryhmässä, kielellisissä taidoissaan, kaksikielisyyteen kasvamisessa, allergiansa tai sairautensa takia.

Kartoitamme perheen voimavarat ja tuen tarpeen, sekä päiväkodin voimavarat ja tuen tarpeen yhdessä keskustellen. Yhteistyössä perheen kanssa, tarpeen mukaan asiantuntijoita konsultoiden, suunnittelemme parhaat mahdolliset lapsen kasvua ja kehitystä tukevat toimet. Kiertävä erityislastentarhanopettaja (Kelto) sekä Suomi toisena kielenä -opettaja kuuluvat luonnollisena osana päiväkodin kasvattajajoukkoon ja antavat oman tukensa niin lapselle, kuin kasvattajillekin. Lapsi saa tarvitsemansa tuen päiväkodissa, ryhmän jäsenenä, jossa se on hänelle luonnollisinta ja helpointa.

LAPSET ENSIN

Päiväkodissa elämme täyttä elämää iloineen ja suruineen. Myönteisyys ja ilo lasten kanssa olemisesta välittyvät aidossa kanssakäymisessä lasten kanssa. Elämä kodeissa ja päiväkodissa limittyvät yhteen ja vaikuttavat toisiinsa. Yhdessä keskustellen jaamme myös elämän mukanaan tuomia vaikeita ja surullisia asioita ja saamme tukea toisiltamme.

Lasten ajattelu, mielenkiinnon kohteet, tapa leikkiä ja oppia leikkien ohjaavat toimintaamme ja sen suunnittelua. Päiväkodissa näkyy lasten käden jälki, kuuluu aktiivisten toimijoiden hyöriä ja tuntuu tekemisen meininki. Sohvila on selkeästi lasten paikka.

SOHVILAN ESTETIIKKA

Päiväkotimme toimintaympäristö on rakennettu kodikkaaksi ja kutsuvaksi paikaksi, jonne on helppo tulla. Kestävän kehityksen ajatus näkyy sisustuksessamme. Olemme kalustaneet tilat sekoittaen vanhaa ja uutta, sekä kierrätetyillä huonekaluilla, joissa näkyy elämisen jäljet. Toiminnallisuus ja muuntautumiskyky ovat olleet johtoajatuksina tilasuunnittelussamme.

Eri huoneilla on päiväkodissamme erilaiset tehtävät. Verstaas on tarkoitettu taiteelliseen työskentelyyn ja rakenteluun, peräkammariin kokoontutaan jumppaamaan, laulamaan ja juhlimaan. Yhteinen aamupala syödään olohuoneessa ja esiopetukselle oma huoneensa.

Monipuoliset toimintamahdollisuudet, yllätyksellisyys ja selkeys aktivoivat ja ohjaavat lapsia itsenäiseen, omaehtoiseen toimintaan ja leikkiin. Tilat muuntuvat vuorovaikutuksessa lasten kanssa, heidän kulloistenkin mielenkiinnonkohteiden myötä. Valokuvat, lasten maalaukset ja piirustukset ja keskeneräiset leikit eri huoneissa kertovat siitä, mitä päiväkodissa tapahtuu. Kodikkuutta lisää keittiöstä tuleva, itse tehdyin ruoan tuoksu ja kotoinen tapamme syödä yhdessä, samassa pöydässä keskustellen, lasten kanssa.

TRADITIOT JA YHTEISÖLLISYYS

Koemme yhteistyön perheiden kanssa koko työmme perustaksi. Jokainen lapsi tuo omalla tavallaan oman historiansa ja perheensä mukaan päiväkotiin ja samalla hän vie mukanaan hänelle tärkeitä päiväkodin asioita kodin arkeen. Yhdessä ne muodostavat toisiaan tukevan, rikkaan ja monipuolisen kokonaisuuden.

Sohvilassa on muutamia traditioita, jotka jatkuvat vuodesta toiseen ja ikään kuin liittävät vuodet helminauhaksi peräkkäin.

- lasten syntymäpäiviä juhlitaan koko päiväkodin voimin
- kevät- ja joulujuhlat koko perheelle runsaine ohjelmineen
- juhlalliset Juhannus- ja jouluateriat lapsille
- vanhempainiltoja pienryhmissä (Unikot, Auringonkukat, Eskarit)
- äitien- ja isänpäivän aamupalat koko perheelle
- syksyinen koko perheen sadonkorjuujuhla päiväkodin pihalla nyyttäreiden hengessä
- piparkakkutalkoot koko perheelle joulun ajan alkajaisiksi
- pääsiäis-virpominen ja joululaulu-esitykset vanhusten palvelutalossa
- Kätilöopiston sairaalan joulujuhlissa esiintyminen
- eskareiden leirikoulu ennen kesäloman alkua
- väripäivät, jolloin pukeudutaan, somistetaan, syödään ja askarrellaan jonkin värin merkeissä
- Taiteidenilta, jossa työpajoja kaiken ikäisille, syksyn pimeimpään aikaan.

Taiteideniltaan kutsutaan päiväkodin perheiden lisäksi myös ”entisiä” Sohvilan lapsia perheineen tapaamaan tuttuja ja kertomaan kuulumisia. Kaikki traditiot ja muut yhteiset kokemukset luovat pohjan ”Sohvilan hengen” syntymiselle, yhteisön muodostumiselle.

3. LAPSEN TAPA TOIMIA

”OLIPA KERRAN”

Kielen merkitys varhaiskasvatuksessa

Pieni lapsi tarvitsee lähelleen eläytyvän kasvattajan, joka ymmärtää hänen eleitään ja ilmaisuaan ja kannustaa lasta vuorovaikutukseen. Halu, rohkeus ja taito ilmaista ajatuksia ja tunteita kehittyvät erilaisissa tilanteissa yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa, kun lapsia kannustetaan kertomiseen, kysymiseen ja keskustelemiseen.

Ohjaamme lapsia myös kuuntelemaan ja keskittymään kuuntelutilanteessa, ”kun kuuntelet toista, tulet itsekkin kuulluksi”. Kannustamme lapsia kielellä leikkimiseen ja omien tarinoiden keksimiseen yksin tai yhdessä toisten kanssa. Tallennamme tarinoita muistiin, jotta lapsi näkee ja ymmärtää puhutun kielen muuttumisen kirjoitetuksi tekstiksi.

Roolileikkien, sekä itse tehtyjen tai toisten esittämien laulujen, nukketeatteriesitysten ja näytelmien avulla lapset voivat eläytyä ja monipuolistaa kielellistä ilmaisuaan. Sadut antavat kiehtovia elämyksiä, aineksia mielikuvitukselle ja luovuudelle ja saduista lapset voivat saada aineksia itsensä ja oman ympäristönsä hahmottamiseen ja erilaisten tunteiden käsittelyyn. Kirjoja (satukirjat, runokirjat, tietokirjat, taidekirjat...) luemme päivittäin erilaisissa tilanteissa ja kirjat ovat keskeisellä paikalla kaikkien saatavissa, jotta kiinnostus ja uteliaisuus kirjoja kohtaan viriäisi.

Lukemis- ja kirjoittamisvalmiuksia harjoittelempa pikkuhiljaa jo alle 3-vuotiaasta alkaen: rytmittämällä ja laulamalla, loruilla, runoilla, kielellisesti tasokkailla saduilla, kirjainten tunnistamisella ja oman nimen tunnistamisella. Vähitellen iän myötä leikimme äänne- ja tavuleikkejä, riimittelemme, pelaamme erilaisia pelejä, opettelemme kirjaimia, mallista kirjoittamista ja oikeaa luku- ja kirjoitussuuntaa, teemme omia tarinoita ja haastatteluita, vieraillemme teattereissa ja museoissa sekä käymme kirjastoretkillä. Lasten kielellistä tietoisuutta, sana- ja käsitevarastoa, sekä kielen vivahteiden tajuua vahvistamme rikkaan kielenkäytön ja vaihtelevien kielenkäyttötilanteiden avulla.

”VIERIVÄ KIVI EI SAMMALOIDU”

Liikkuminen ja terveys

Päiväkotimme arjessa vuorottelevat aktiivinen liikkuminen, lepo ja keskittynyt tekeminen. Luonteva liikkuminen ja erilaiset fyysiset taidot kehittyvät parhaiten lasten leikeissä monipuolisissa ja virikkeellisissä sisä- ja ulkotiloissamme. Vahvistamme myönteistä asennetta liikuntaa kohtaan tarjoamalla erilaisia ponnistelun, hengästymisen ja hikoilun, mielihyvän ja onnistumisen elämyksiä liikunnan keinoin. Tuemme ja kannustamme lapsia kokeilemaan fyysisiä rajojaan turvallisissa olosuhteissa. Päiväkodissamme ei kuitenkaan tarvitse aina olla aktiivinen, vaan sallimme myös ”olemisen” ja annamme lapsille mahdollisuuden omaan rauhaan vetäytymiseen.

Omaehtoisen liikkumisen lisäksi järjestämme ohjattuja liikuntatuokioita sisällä ja ulkona kaikenikäisille lapsille 1-vuotiaasta alkaen. Sisäliikuntatuokioita pidämme päiväkodin omien tilojen lisäksi myös Kätilöopiston liikuntasalissa, joka on käytössämme kerran viikossa. Liikkumiseen aktivoivia välineitä varaamme riittävästi eri-ikäisille lapsille, (esim. sähkömailat, trampoliinit, riippukeinut, renkaat, vanteet, pallot, patjat jne.) ja ne ovat esillä ja lasten käytettävissä päivittäin omatoimisesti. Talvisin luistelemme Käpylän liikuntapuiston tekojäällä sekä käymme Sofianlehdon pulkkamäessä.

Retket lähiympäristöön tuovat vaihtelua ulkoiluun. Esimerkiksi metsäretket tarjoavat mahdollisuuden harjoitella liikkumista erilaisessa maastossa. Päiväkodin 5- ja 6-vuotiaat lapset osallistuvat vuosittain Mäkelänrinteen uimahallin Vesikirppu-uimakouluun (vanhempien kustantamana) ja Päivis Cup-futisturnaukseen. Ulkoilua harrastamme säällä kuin säällä, oikein pukeutuen. Riittävästä levosta ja unesta pidämme huolen yksilöllisesti lapsen tarpeen mukaan.

Päiväkodin oma keittäjä valmistaa terveellistä ja monipuolista ruokaa ja nautimme sen kiireettömässä ja uusien makujen maistamiseen kannustavassa ilmapiirissä. Totutamme lapset säännölliseen ja toistuvaan käsienpesuun ennen ruokailua, wc:ssä käynnin jälkeen jne. Kiinnitämme erityishuomiota käsienpesuun epidemia-aikoina. Päiväkodin puhtaudesta ja siisteydestä huolehdimme säännöllisesti mutta lasten toimin-

nan ja leikin aiheuttama ajoittainen sotku ja epäjärjestys hyväksytään. Teemme yhteistyötä neuvolan kanssa lasten 3- ja 5-vuotis- tarkastusten yhteydessä.

”TAIDE ON TOTTA”

Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Taide on lapsen arkitodellisuutta. Lapselle on luontevaa ajatella tekemällä: tuottaen jotain kuvallista, musiikkia, tanssia, näytelmiä tai käsitöitä. Taiteen kokeminen ja tekeminen lähtee lapsen tarpeista kasvaa ihmisenä ja taide tukee lasta tässä kokonaisvaltaisessa prosessissa. Itse tuottamisen prosessi on yhtä tärkeää kuin tuotos. Luovaa prosessia seuraamalla ja dokumentoimalla esimerkiksi valokuvaten, aikuiset saavat arvokasta tietoa lapsen ajattelusta. Taiteellinen työskentely tuottaa konkreettista jälkeä: ääntä, värejä, muotoja, viivoja, rakennelmia, ääniä, musiikkia, sanoja ja kirjoitettua tekstiä, jotka ovat tekijöidensä näköisiä, eivätkä aikuisten mallien kopioita.

Lapset ovat luonnostaan poikkitaiteellisia, lapsen taiteella ei ole rajoja. Lapsi kertoo piirtäessään, liikkuu laulaessaan, kehittelee tarinaa rakennellessaan, näyttelee leikkiessään. Lapsi saa työskennellessään oivalluksia ja oppii asioita itsestään ja maailmasta. Luovassa tekemisessä toisen tarjoama tai pyydetty apu voi olla tarpeen, jolloin lapsi oppii yhteistoiminnan taitoja.

Oppimisympäristöllä on keskeinen merkitys kokemisessa ja ilmaisussa: materiaalit ja välineet ovat näkyvillä ja lasten itsenäisessä käytössä ja tilat rohkaisevat erilaiseen toimintaan. Verstaas on kuvallisen ilmaisun paikka, peräkamari musiikkia ja liikkumista varten ja olohuone kannustaa rakenteluun. Lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa ympäristöönsä. Peräkamari muuttuu näyttämöksi, olohuone tanssaliksi, eteinen näyttelytilaksi ja esimerkiksi punaisen värin väripäivänä pukeudumme punaiseen, syömme punaisia ruokia ja maalaamme punaisia tunteita. Salliva ja vapaa ilmapiiri kannustavat ja rohkaisevat lasta taiteelliseen kokeiluun ja tutkimiseen, ei ole oikeata ja väärää tapaa tehdä, on vain erilaisia tapoja.

Lapsen ilmaisu saa lisää mahdollisuuksia, kun aikuiset tarjoavat elämyksellisiä hetkiä, ohjaavat erilaisten materiaalien ja välineiden käytössä ja tukevat työskentelyä kysymysten ja keskustelun avulla. Teemme yhteistyötä erilaisten taiteentekijöiden kanssa.

Keski-Helsingin musiikkiopisto tarjoaa tiloissamme mahdollisuuden muskariin kaikille halukkaille. Järjestämme näyttelykätejä, teatteriretkiä ja konserttavierailuja, jotka tuovat oman lisänsä taidekasvatukseen. Esittelemme tuotoksiamme vanhemmille ja muille kiinnostuneille erilaisissa näyttelyissä ja juhlissa ja osallistumme lapsilähtöisiin taiteellisiin tutkimus- ja yhteistyöprojekteihin esimerkiksi erilaisten oppilaitosten kanssa. Taiteen lumous voi joskus viedä mukanaan ja aikatauluissa joudutaan joustamaan. Tekeminen tuo usein mukanaan kaaosta ja epäjärjestystä, mutta sen avulla syntyvä ilmaisu voi olla hyvinkin järjestäytyntä.

”KYSYVÄ EI TIELTÄ EKSÄ”

Tutkiminen

Lapsi ihmettelee ja tutkii uteliaasti itseään, toisia lapsia, ilmiöitä, asioita, sanoja, tekojen vaikutuksia, tunteita, kaikkea ympärillään olevaa. Vuorovaikutus toisten lasten ja aikuisten kanssa innostavat eri ikäisiä lapsia ajattelemaan ja rohkeasti pohtimaan vaikeitakin asioita kuten syntymää, kuolemaa, erilaisuutta ympäristössä ja muissa ihmisissä. Lapsilla ei ole ”tabuja”, kiellettyjä ajattelemisen ja tutkimisen aiheita.

Lapsi kokee, että hänen tutkiva ihmettelensä, kyselynsä ja toimintansa on merkityksellistä, kun aikuiset antavat aikaa ihmettelylle, suhtautuvat kysymyksiin kiinnostuneesti ja yhdessä lapsen kanssa oppien etsivät ratkaisuja ja selityksiä asioille ja ilmiöille. Lapsi voi sekä itse, että yhdessä muiden kanssa kokeilla, yrityksen ja erehdyksen kautta oivaltaa ja oppia uusia asioita ja asioiden välisiä yhteyksiä.

Tutkimiseen innostavassa päiväkodissamme on paljon erilaisia materiaaleja ja välineitä, jotka herättävät kiinnostusta ja ”haastavat” lasta kokeiluun. Päiväkotiimme on vuosien varrella kerääntynyt kattava määrä tutkimiseen kannustavia materiaaleja ja esineitä, jotka ovat vapaasti lasten käytettävissä. Päiväkotini, piha, lähiympäristö Käpylässä, luonto ja erilaiset kohteet Helsingissä tarjoavat erilaisia tutkimisen ympäristöjä lapsille. Tutkiminen on kokemuksellista, tutkiessaan lapsi käyttää kaikkia aistejaan ja koko kehoaan. Tutkiminen tuottaa hyvien keskustelujen lisäksi konkreettisia tuotoksia, esimerkiksi erilaisia tarinoita, sanaselityksiä, havainto-päiväkirjoja, rakennelmia yms.

LEIKISTI...

Leikkiminen

Leikki on koko varhaiskasvatuksen perusta: lapset käsittelevät tunteitaan, kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa leikkiessään, lapset leikkivät sitä, mitä ovat oppineet tai opettelemassa. Varaamme lasten omaehtoiselle leikille riittävästi aikaa päivä- ja viikkosuunnittelussa, koska leikeissä toteutuu lasten keskinäinen, omaehtoinen vuorovaikutus. Leikkiin kuuluu toiminnan ilo ja lasten oma huumori, mutta leikkiin kuuluvat myös erimielisyydet sekä välien selvittelyt, joissa aikuisen tuki kannattelee leikkiä eteenpäin

Leikkiin voi innostua niin, että ”se vie mukanaan”, joten tuemme pitkäkestoisen leikkimisen jatkuvuutta erilaisin järjestelyin. Esimerkiksi verstaassa voi pahviautojen rakentelu jatkaa viikkokausia sekä kioski- ja kampaamoleikit saavat jatkaa muun toiminnan ohessa. Päiväkodin toimintaympäristö mukautuu joustavasti lasten leikkiin ja monet yhtäaikaiset leikit ovat mahdollisia niin sisällä kuin ulkonakin. Hyväksymme, että leikkien toiminnallinen luonne tuo mukanaan ajoittaista epäjärjestystä ja kaaoksen tuntua sekä myös iloista hyörimistä ja pyörimistä.

Leikin materiaalit ja välineet ovat mielikuvitusta herättäviä ja leikkiin houkuttelevia kuten kiviä, tiiliä, luonnonmateriaaleja, roolivaatteita ja oikeita tavaroita. Leikkivälineissä otamme huomioon lasten iän sekä poika- ja tyttöäkökulman. Varaamme leikkivälineitä riittävästi, jotta useamman lapsen yhteinen leikki mahdollistuu. Kannustamme eri-ikäisiä lapsia leikkimään yhdessä.

Lapset voivat päivittäin tuoda omia leluja mukanaan yhteiseen leikkiin. Vanhempien kanssa on yhdessä sovittu ”lelusäännöt”, joissa on määritelty sopivat, turvalliset lelut ja vastuunjako leluasioissa. Osallistumalla leikkiin aikuiset viestittävät arvostustaan lapsen leikkiä kohtaan, aikuiset voivat myös ”opettaa” leikkiä leikkimällä itse mukana. Leikin havainnointi kertoo aikuiselle lapsen persoonasta, kehitysvaiheesta sekä sen hetkistä mielenkiinnon kohteista

...OIKEESTI

Lapset työssä

Lapsilla on leikkimisen lisäksi intoa ja luontaista kiinnostusta arkisia askareita kohtaan päiväkodissa. Lapset tekevät tarkkoja huomioita aikuisten toimista ja haluavat osallistua järjestely- ja siivoustehtäviin yhdessä aikuisten kanssa, tavaroita paikoilleen järjestellen, mattoja tampaten, pölyjä pyyhkien ja leluja pesten.

Ruokailuun liittyy monta mukavaa työtehtävää, kuten ruokakärryn kuljettaminen, pöytien kattaminen ja pöytien siivoaminen, joihin lapset haluavat osallistua.

Päiväkodin juhlit tuntuvat lapsista tärkeiltä tapahtumilta, kun he saavat osallistua valmisteluihin leipoen, koristellen ja järjestellen. Myös arki saa uutta hohtoa, kun lapset leipovat omalle ryhmälleen tai vaikkapa yllätykseksi naapuripienryhmän välipalalle pul-laa tai sämpylöitä.

Haluamme antaa lapsille mahdollisuuden osallistua ja oppia tekemällä. Vanhemmat lapset näyttävät mallia nuoremmille ja neuvovat pienempiään ja organisoivat siivoustaikoita yhdessä aikuisten kanssa. Itse tehden lapset oppivat huomaamaan ja arvostamaan arkisten töiden merkitystä yhteiselle hyvinvoinnillemme.

”MINÄ + SINÄ = ME”

Vuorovaikutus ja tunteet

Sohvilassa on vuosittain 35-40 lasta, jotka jaamme ryhmiin pääsääntöisesti iän perusteella. Unikot ovat 1-3-vuotiaita, Auringonkukat 3-5-vuotiaita ja Eskarit 6-7-vuotiaita. Lapsi viettää osan päivästänsä suuremmassa, osan pienemmässä ryhmässä. Jaamme ryhmää, jos toiminta sitä edellyttää. Pienessä ryhmässä on turvallinen olo, sopivasti kavereita ja mukava työskennellä ja leikkiä. Suuressa ryhmässä ulkoillaan ja juhli-taan ja sosiaalisia kontakteja on paljon. Aloitamme aamun kaiken ikäisten yhteisillä leikeillä ja aamupalalla. Omissa kotiryhmissä toimimme aamupäivästä iltapäivään. Päiväkotipäivän päätteeksi kaikenikäiset leikkivät taas yhdessä ulkona. Eri-ikäisten (1-7v.) lasten yhdessäolo rikastuttaa vuorovaikutusta. Kasvamisen myötä lapset siirtyvät luontevasti ja luottavaisesti pienryhmästä toiseen. Tunne omaan pienryhmään kuulumisesta vah-

vistaa lapsen itsetuntoa. Lapset harjoittelevat toisten huomioonottamista ja harjaantuvat vuorovaikutustaidoissaan toisten lasten kanssa, aikuisten tuen ja ohjauksen avulla.

Kerromme lapsille selkeästi, mistä asioista aikuiset päättävät ja mihin asioihin lapset vastaavasti voivat vaikuttaa. Näin luomme turvallisuudentunnetta, eikä lapsen tarvitse pystyä enempään kuin ikä antaa myöten. Tuemme ja vahvistamme vanhemmuutta sekä rohkaisemme heitä rajojen asettamisessa. Tuemme vanhempia myös pysymään päätöksissään, jotta lapsen kasvatusta olisi johdonmukaista. Hyväksymme perheen oman vuorovaikutuskulttuurin. Päiväkodin ja perheen kasvatuskäytännöt ja rutiinit kohtaavat arjen erilaisissa tilanteissa. Näistä asioista keskustelemme ja samalla toteutamme kasvatuskumppanuuden periaatetta. Kannustamme myös perheitä verkostoitumaan keskenään järjestämällä päiväkodissa erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia, joissa vanhempien on mahdollista tavata toisiaan ja tutustua.

Yhdessä toisten kanssa vuorovaikutuksessa kasvaminen on joskus raskasta, mutta se on myös rikkaus, joka vaikuttaa läpi koko elämän. Kohtaamme lapsen sellaisena kuin hän on, kuuntelemme lapsen ajatuksia ja tuemme myönteisen minäkuvan kehittymistä. Sallimme kaikenlaisten tunteiden ilmaisun. Kokemus, että erilaisten tunnetilojen ilmaisu hyväksytään, on pohjana hyvän itsetunnon kehittymiselle. Hyvän itsetunnon omaava lapsi pystyy arvostamaan muita, kykenee solmimaan ystävyys-suhteita ja tuntee kuuluvansa ryhmään.

Tunteet liittyvät vuorovaikutukseen niin ilon kuin pettymyksenkin hetkinä: - autamme lasta tunnistamaan omat tunteensa sekä tulkitsemaan toisen tunteita, puhumme niistä avoimesti ja lasta tukien. Autamme lasta myös ilmaisemaan tunteitaan sanallisesti. Ongelmatilanteissa puutummme lapsen tekoihin, emme persoonaan.

Aikuiset toimivat toisten huomioonottamisen, kauniin puhumisen ja hyvän käytöksen malleina lapsille. Lasten kanssa keskustellen sovimme, mikä on sallittua ja mikä ei. Selvitämme erimielisyydet ja tahallaan tai vahingossa tehdyt ajattelemattomuudet puhumalla, molempia osapuolia kuunnellen. Hyvät tavat ovat osa jokapäiväistä elämää (pöytätavat, tervehtiminen, avuliaisuus, kiitos, anteeksi), tuoden kaikille taitoa selvitä erilaisissa tilanteissa.

”OPPIMISEN ILO”

Esiopetuksen erityispiirteitä

Päiväkotimme esiopetus perustuu Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelmaan, joka on otettu käyttöön 31.1.2005. Vuosittain tehdään esiopetuksen toimintasuunnitelma, joka löytyy nettisivuiltamme. Lapsen oma esiopetuksen suunnitelma (LEOPS) laaditaan syksyllä yhdessä esiopetuksesta vastaavan opettajan, lapsen ja vanhempien kanssa. Tässä yhteydessä puhutaan perheen katsomuskasvatuksesta, joka on perusta ja jota kunnioitetaan, kun lapsiryhmässä herää keskustelua elämän suurista kysymyksistä. Keväällä tavataan vielä ja suunnitelmaan kirjataan yhteinen näkemys lapsen kasvusta ja oppimisesta, vahvuuksista ja tuen tarpeesta tiedoksi lapsen tulevalle koululle.

Päiväkodissamme toimii esiopetusikäisten oma vertaisryhmä, jonka koko vaihtelee vuosittain. Ryhmällä on oma tilansa ” Eskari”, jossa on esillä erilaista, tämän ikäisiä kiinnostavaa toimintamateriaalia. Materiaalin avulla lapset voivat harjoitella erityisesti matematiikan ja äidinkielen eri osa-alueita. Tämä oppimisympäristö rakentuu vuoden aikana kulloisenkin ryhmän näköiseksi: kuvat retkiltä, lasten kuvat syntymäaikoineen, tehdyt työt muokkaavat sitä ja tekevät opittua ja koettua näkyväksi. Samoin syntyy aivan erityislaatuinen yhteenkuuluvuudentunne päiväkodissa viimeistä vuottaan viettävien lasten kesken.

Esiopetusvuosi merkitsee lapselle muutosta, joka tuo tullessaan paljon uutta. Vastuullisuutta, pitkäjänteisyyttä ja omatoimisuutta vaativat tehtävät kuuluvat esikouluvuoteen. Oppiminen on toisaalta oivallusta, toisaalta ponnistelua: luistelun opettelu vaatii monta käyntiä luistinradalla. Lapset asettavat yhteisen tavoitteen ja lopuksi juhlitaan, kun tavoite on saavutettu. Koulumaisia työskentelytaitoja harjoitellaan tekemällä tehtäviä pareittain, yksin tai koko ryhmä yhdessä. Tehtävistä kertyy vuoden aikana lapsen oma työkansio, joka auttaa lasta tutkimaan ja muistamaan oppimaansa. Aina ei voi valita tekemistään mutta toisaalta päivään kuuluu myös paljon leikkiä eri-ikäisten kesken ja mahdollisuus toimia kaikissa päiväkodin tiloissa.

Lapsella on Sohvilassa oma tarinansa, joka tallentuu vuosien aikana valokuvakansioon. Vuoden kulkuun liittyvät, samoina toistuvat eskareiden omat traditiot: syksyiset

retket kunkin kotiovelle, 6-vuotiaiden uimakoulu, keväinen leirikoulu, kevätjuhla, jossa eskarit kukitetaan ja jossa heille jaetaan todistukset, vahvistavat ryhmään kuulumisen tunnetta ja auttavat lasta kasvamaan koululaiseksi. Ajan hahmottamista tukee syntymäpäivien viettäminen ja omasta kalenterista huolehtiminen. Vanhasta tutusta päiväkodista lähtemisen jälkeen perheet ja lapset voivat kohdata vielä Sohvilassa Taiteiden illassa. Silloin nautitaan yhdessä tekemisestä, hyvästä ruuasta ja muistellaan päiväkotiaikaa.

Päiväkodin pihasta lähdetään monille retkille ja opitaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Helsinki tulee tutuksi, kun vierailaan teattereissa ja näyttelyissä, lainataan kirjoja eri kirjastoista, käydään urheilukentillä ja luistinradoilla. Kristilliseen juhlaperinteesseen tutustutaan joulukirkossa ja seurakunnan järjestämässä muissa tapahtumissa. Lasten liikennekoulussa, uimakoulussa, ja esim. museoiden järjestämässä pajoissa lapset saavat kokemuksia erilaisten aikuisten ohjauksesta ja opetuksesta. Lähikoulujen kanssa teemme yhteistyötä: koululaiset vierailevat kerran pari vuodessa päiväkodissamme ja esiopetusikäiset koulussa seuraamassa opetusta. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä suunnittelee vuosittain Käpylän, Koskelan ja Yhtenäiskoulun alkuopettajien ja rehtoreiden sekä alueen päiväkotien esiopetuksesta vastaavien lastentarhanopettajien KÄPY – ryhmä.

4. MITEN ARVIOIMME JA KEHITÄMME TYÖTÄMME?

Tapamme toimia perustuu avoimuuteen, perheiden kuulemiseen ja valmiuteen tehdä muutoksia ja kehittyä. Työskentelytapamme on tutkiva. Dokumentoinnin avulla saamme aineistoa arviointia ja kehittämistä varten. Valokuvaamme lapsia leikeissään ja seuraamme erilaisten teematyöskentelyjen kehittymistä kuvien avulla. Kuvia laitamme esille toimintaympäristöön. Keräämme lasten tekemiä tuotoksia jokaisen lapsen omaan hyllyyn, josta niitä on helppo koota esille näyttelyn muodossa tai viedä kotiin perheen ihailtavaksi. Dokumentoinnin paras anti on lapsen ikioma valokuvakansio, jonka hän saa mukaansa lähtiessään kouluun. Kansion kuvien avulla myös lapsen vanhempi pääsee seuraamaan lapsensa kasvamista päiväkodissa, yhdessä toisten lasten kanssa.

Toimiminen eri oppilaitosten yhteistyöpäiväkotina (esim. lähihoitajakoulutus, lastentarhanopettajakoulutus), erilaisiin koulutuksiin ja yhteistyöryhmiin osallistuminen, sekä tutustumiskäynnit muihin päiväkoteihin tai kouluihin antavat uusia näkökulmia ja ideoita työyhteisön kehittämiseen. Palautetta saamme myös yhteistyökumppaneiltamme, kuten kiertävältä erityislastentarhanopettajalta, päivähoitopäälliköltä ja erilaisilta vierailijoilta. Rakennamme henkilökunnan ajankäytön siten, että aika riittää yhteiseen suunnitteluun sekä arviointiin. Kaksi kertaa vuodessa, kehittämispäivinä, päiväkotia on suljettu ja lapset saavat tarvittaessa varahoitoa läheisissä päiväkodeissa. Kehittämispäivinä laadimme ja tarkastamme vuotuista toimintasuunnitelmaamme, joka pitää sisällään lapsiryhmien ja henkilökunnan jakautumisen, lasten toiminnan suunnittelun, koulutustarpeiden huomioinnin, työvuorokysymykset, hankinnat ym. Muutaman kerran vuodessa järjestämme iltapalaverreja, joissa pohdimme kulloinkin ajankohtaisia teemoja ja viikoittain maanantai-palaverissa varmistamme tulevan viikon sujumisen mahdollisimman mallikkaasti.

Tärkeä arvioinnin väline on myös vuosittain käytävät kehityskeskustelut, joissa jokaisen työntekijän yksilölliset havainnot ja näkökulma tulevat kuulluksi ja huomioiduksi kokonaisuuden kannalta. Keskusteluja käydään tarvittaessa myös tiimin eli pienryhmän kasvattajien, kesken. Vanhemmilta saamme palautetta päivittäin sekä lapsen henkilökohtaista VASUa laadittaessa.

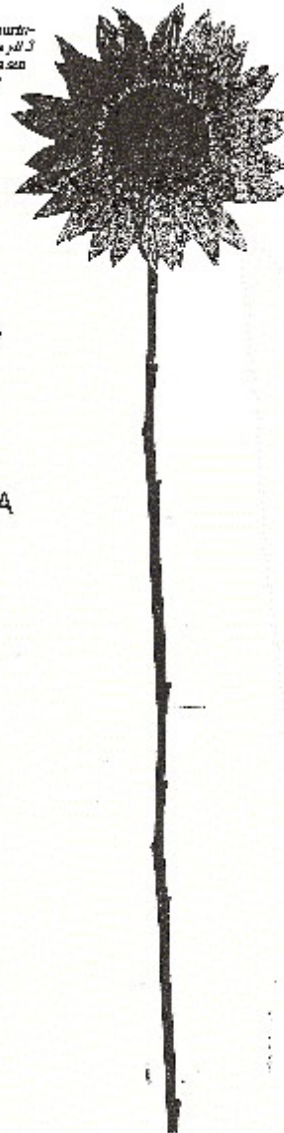
Kaikille asiakasperheille jaamme kerran vuodessa päiväkodin laatiman laatu- ja tyytyväisyyskysely, jonka antama palaute toimii myös arvioinnin välineenä.

*Aurinkonkukka
Näyttää kukoilevan aurin-
gokkaiden vastenpäällä 3
metrin korkeudelta ja sen
kukki näyttää voi-
vaksi 30 cm.*

TODISTUS

ahkeralle ja osaavalle
esikoululaiselle

SOHVILAN PäiVäKOdiSta

Lapsi saa "Eskaritodistuksen" kevätjuhlassa kukituksen yhteydessä. Todistus syntyy haastatteleamalla lapsia ja kokoamalla yhteen kavereiden ajatuksia kustakin eskarista. Tyypilliset sanonnat, leikit, taidot ja tavat tulevat esille luontevalla tavalla.